

יום ג' ט"ז אייר תשע"ז

באר הגולה 14

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

(מט) [מט] מום בפניו או בידיו, בגון (קח) שהם בזהבניות או עקמות או עקושות (בוהקניות, פרוש: מין נגע לכן, ורש"י פרש: לינטלי"ש בלעז. עקמות — בפופות, עקושות — לצדיקה. ורש"י פרש: עקמות, שנתעקמה ידו אחרנית, עקושות, שאינו יכול לחלק אצבעותיו), לא ישא את פניו מפני שהעם מסתכלין (קט) בו. והוא הדין למי שיש מומין ברגליו, במקום שעולים לדוכן בלא (קי) בתי"שוקים, וכן מי שריריו יורד על זקנו או שעניו זולפות דמעה, *וכן סומא באחד מעיניו לא ישא את פניו. (קיא) ואם היה דש (ג) [ג] בעירו, דהנינו שהם רגילים בו ומכירים הכל שיש בו אותו מום, ישא בפיו ואפלו הוא סומא בשתי עיניו. יוכל ששהה בעיר שלשים יום מקרי דש בעירו. ודוקא בעירו, אבל אם (קיב) *הולך באקראי (ג) לעיר אחרת ושהה שם שלשים יום, לא יאפלו לא בא לדור שם להיות מבני העיר (קיג) אלא בא להיות שם מלמד או סופר או משרת שנה או חצי שנה, חשוב דש בעירו בשלשים יום: לא (קיד) *אם מנהג המקום (קטו) לשלשל הכהנים טלית על (נג) פניהם, אפלו דש בפניו ובגדיו כמה מומין, ישא את פניו: הגה ודוקא אם היו גדי בפנים מן הטלית, אבל אם הם מבחוץ לא מהני הטלית (קטז) לגדיו: לב יהיו גדי צבועות אסטים ופואה (אסטים ופואה, פרוש: מיני צבעים) לא ישא את פניו מפני שהעם (קיו) מסתכלין בהם. ואם רב העיר (קיא) מלאכתן (נג) בכה, ישא את פניו, וכן אם הוא דש בעירו ישא את פניו: לג ימי (קט) שאינו יודע להתקף

ד תרומת טהרן
ה בית יוסף ו מילה
כד ד שם

באר היטב

לדוכן יצבר זמן תפלה, גוף חוץ לבהכ"מ ויתפלה, אבל אם א"ל עלה צריך לעלות וכמ"ש ס"ך, דהני דאוריתא ותפלה דרבנן, ואם יראה שיעבר זמן ק"ש יקרא פסוק ראשון, מ"א, ועין בעית ס"ך כו במ"ש שם בשם הרב קלוזנ"ר וכו', ולא עין סעף זה: (מט) מום. וכל הנהו שאינם ג"כ צריכים לילך מבחכ"ב בשעת הדוכן דלא לימרו עליו דכן גרושה הוא, ט"ז, איתא בש"ס דפוחם אינו נושא את פניו, ע"ל סימן ג' סעף יג. מי שיש לו חלי מעים לא ישא את פניו, פ"ח. היכא דאי' נדה בביתא דכהן אסור לה למסק לדוכן כל אימת דאי' בנדויה, פ"ח בשם ס' המקצועות. וכתב הפרי"ח עליו: ודברים אלו אין לפרסמם דלאו הם מעקר הדין, והנה להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין, ע"ש: (ג) בעירו. הקשה הט"ז: אמאי לא יהיה פסול משום דאתקש לעבודה, ע"ש. ואשתמיט מנה גמרא צריכה בש"ס דמענית דף כו ע"א אי מה משרת בעל מום לא, אף כהן מקרב בעל מום לא, הו' אתקש לגדור, ע"ש, ועמ"א ס"ך ג' ובט"ז ס"ך לה, נצ"ע: שבת יצאק ח"ב ס"א וד"א תהן: (גא) לעיר. וב"ח מתיר אפלו באקראי בל' יום, ע"ש, ופ"ח כתב עליו: ואינו מקרב, ע"ש: (נג) פניהם. וט"ז כתב דהרמז מצד כסוי הפנים של הקהל שפוסקים פניהם בטלית: (גא) בכה. הנינו אפלו כשאנו דש בעירו, עין

שערי תשובה

[מט] מום. עבה"ט. ועין בשו"ת בית אפרים חלק א"ח מ"ש על דברי פרי"ח אלו: [ג] בעירו. עבה"ט. ועין בבכ"ש דף קטו שכתב על דברי המג"א סימן ג' בש"ס שהמיר ושב: קא כתב בשם הנהר שיש להקריב בעל מום, וכתבו התוספות דף כו דהמיר ושב הנה וכו', ולא עין סעף זה: (מט) מום. וכל הנהו שאינם ג"כ צריכים לילך מבחכ"ב בשעת הדוכן דלא לימרו עליו דכן גרושה הוא, ט"ז, איתא בש"ס דפוחם אינו נושא את פניו, ע"ל סימן ג' סעף יג. מי שיש לו חלי מעים לא ישא את פניו, פ"ח. היכא דאי' נדה בביתא דכהן אסור לה למסק לדוכן כל אימת דאי' בנדויה, פ"ח בשם ס' המקצועות. וכתב הפרי"ח עליו: ודברים אלו אין לפרסמם דלאו הם מעקר הדין, והנה להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין, ע"ש: (ג) בעירו. הקשה הט"ז: אמאי לא יהיה פסול משום דאתקש לעבודה, ע"ש. ואשתמיט מנה גמרא צריכה בש"ס דמענית דף כו ע"א אי מה משרת בעל מום לא, אף כהן מקרב בעל מום לא, הו' אתקש לגדור, ע"ש, ועמ"א ס"ך ג' ובט"ז ס"ך לה, נצ"ע: שבת יצאק ח"ב ס"א וד"א תהן: (גא) לעיר. וב"ח מתיר אפלו באקראי בל' יום, ע"ש, ופ"ח כתב עליו: ואינו מקרב, ע"ש: (נג) פניהם. וט"ז כתב דהרמז מצד כסוי הפנים של הקהל שפוסקים פניהם בטלית: (גא) בכה. הנינו אפלו כשאנו דש בעירו, עין

משנה ברורה

יצבר זמן תפלה, גוף חוץ לבהכ"מ ויתפלה, אבל אם א"ל עלה צריך לעלות וכמ"ש ס"ך, דהני דאוריתא ותפלה דרבנן, ואם יראה שיעבר זמן ק"ש יקרא פסוק ראשון, מ"א, ועין בעית ס"ך כו במ"ש שם בשם הרב קלוזנ"ר וכו', ולא עין סעף זה: (מט) מום. וכל הנהו שאינם ג"כ צריכים לילך מבחכ"ב בשעת הדוכן דלא לימרו עליו דכן גרושה הוא, ט"ז, איתא בש"ס דפוחם אינו נושא את פניו, ע"ל סימן ג' סעף יג. מי שיש לו חלי מעים לא ישא את פניו, פ"ח. היכא דאי' נדה בביתא דכהן אסור לה למסק לדוכן כל אימת דאי' בנדויה, פ"ח בשם ס' המקצועות. וכתב הפרי"ח עליו: ודברים אלו אין לפרסמם דלאו הם מעקר הדין, והנה להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין, ע"ש: (ג) בעירו. הקשה הט"ז: אמאי לא יהיה פסול משום דאתקש לעבודה, ע"ש. ואשתמיט מנה גמרא צריכה בש"ס דמענית דף כו ע"א אי מה משרת בעל מום לא, אף כהן מקרב בעל מום לא, הו' אתקש לגדור, ע"ש, ועמ"א ס"ך ג' ובט"ז ס"ך לה, נצ"ע: שבת יצאק ח"ב ס"א וד"א תהן: (גא) לעיר. וב"ח מתיר אפלו באקראי בל' יום, ע"ש, ופ"ח כתב עליו: ואינו מקרב, ע"ש: (נג) פניהם. וט"ז כתב דהרמז מצד כסוי הפנים של הקהל שפוסקים פניהם בטלית: (גא) בכה. הנינו אפלו כשאנו דש בעירו, עין

באר הגולה

נושאין פנים צריכין לילך מבית הכנסת בשעת הדוכן, דלא לימרו עליו בן גרושה הוא. ואלוהי ובה מנגמם בזה וכן בפרי"ח דרי"ח, ודחי ראיתי. וכן בספר נהר שלום חלק עליו, דכל אלו נדרים הם כמובן ולא אתו למטעין ולקח סתמו הפוסקים ולא העריכו אותו לצאת⁽¹²³⁾, וכן משמע במגן אברהם סעף קטן ד, עין שם: אף מפני שלא פלי עלמא דינא גמירי, אפשר שטוב יותר שיצאו לחוץ כדעת הט"ז. כתב הפרי"ח דש: כל הני דאמרין לא יעלה, אם עלה לא יבר. ועין בפרי"ח מגידים במשכבות וכתב את לט: * וכן סומא באחת מעיניו. פשוט דדוקא אם סמיתו נגר ויבואו להסתכל בו, אבל אם אין סמיתו נגר לאגשים, כמו שמצוי מיני סומים שעניהם בעיני שאר בני אדם רק שנשלל הסמית מהם, מותר: * הולך באקראי וכו'. עין במשנה ברורה. ועין במגן אברהם שהביא דעת הפ"ח שחולק בזה. והנה הלבוש והעלית תמיד והפרי חרש ושאר אחרונים פלס הספיקו לדעת השלחן ערוך. ובתי"א דם כתב עין הכרעה בזה, דאם היה בבית הכנסת בשעה שקוראים "כהנים דש וכו'. דהטעם דמוס פוסל בפניו גדי ורגליו⁽¹¹⁹⁾ וכן בכל הני, הוא משום דחלישין שיתפלו בו, ובכך לא יסתכלו בו כי אינו חדוש בעיניהם. איתא בש"ס, דפוחם לא ישא את פניו, דגנאי הוא לצבור. ומהו פוחם, מבאר לעיל בסימן ג' סעף יג, עין שם⁽¹²⁰⁾. כתב הפרי"ח דש, דחלי מעים לא ישא את פניו, פ"ח. (פו) ומכל מקום נראה דטוב שיצא קדם "רצה": (קיב) הולך באקראי וכו'. דלא רגילי אנשי לשא ולתן עמו ואינם מרגלים במומיו⁽¹²²⁾. ועין באור הגולה: (קיג) אלא וכו'. דכיון ששל-כל-פנים בא להשפיע שם לאיזה זמן, רגילים לשא ולתן עמו, והרגלו במומיו בשלשים יום: לא (קיד) אם מנהג וכו'. דהא אין יכולין להסתכל בהן. (פו) ואם אין המנהג כן, רק שהוא רוצה לעשות כן מפני המומין שבו, אסור. ואפלו רוצים כל הכהנים לעשות כמותו כדי שלא יהא בו שנוי משאר כהנים, אפלו הכי אסור, דמכל מקום יסתכלו בהם מפני ששנוי מנהגם ושיחור דעתם: (קטו) לשלשל הכהנים וכו'. אבל (פח) לא מהני מה שבאניה מקומות הקהל מכסין פניהם, דמכל מקום כשיגיעו שיש מום אתו לאסתפולי, (פט) וגם יש בחורים שאין להם טליתים⁽¹²⁴⁾: (קטז) לגדיו. אבל למומין שפניו מהני: לב (קיו) מסתכלין בהם. ובמקום שנהגו הכהנים לשלשל הטלית על פניהם וידיהם בפנים מן הטלית, נושא פניו, וכו"ל: (קיא) מלאכתן בכה⁽¹²⁵⁾. ומגרי כשאנו דש בעירו, דבכך באמניתו זה בעירו, אפלו אין אנשי העיר מלאכתן בכה גס"פ מותר בבית יוסף וילבוש ופרי חרש ושאר אחרונים, ובאניה שלחן ערוך ושנים כתוב זה במחבר גופא: לג (קט) שאינו יודע וכו'. והוא הדין מי שהוא כבד-פה וכבד-לשון⁽¹²⁶⁾

שער הציון

(פה) והוא מה שכתוב בשלחן ערוך "מין נגע לכן", ומה שאינו בשם רש"י לינטלי"ש בלעז הוא גס"פ דכר זה⁽¹¹⁷⁾, כמו שכתוב בהמתרגם: (פו) דבכר זה לא נזכר במגא לאסור אף לפרוש הרי"ף, רק דמי שיש לו חלי מעים הוא אנוס מלשא בפיו: (פו) בבית יוסף ומגן אברהם וש"א: (פח) אחרונים, דלא כט"ז: (פט) מגן אברהם. ודע דאף-על-גב דהלבוש כתב על דברי השלחן ערוך "ולא נהגו כן", לא העפיקו במשנה ברורה, כי דעת הרמב"ם בחלק א סימן לט והעלית תמיד והגרי"ו וסמ"א דם, פלס מסכימים לדברי השלחן ערוך והרמ"א:

תרגום: 1 בקורות קין.

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

ביאורים ומוספים

(120) ובמשנ"ב שם (ס"ק לט) נתבאר, דהיינו מי שבגדו קרוע וזרועותיו וכתפיו מגולים.

(121) וכן כתב הלכות הקמח (ס"ק קיב) שאם מחמת מחלה אינו יכול להעמיד את עצמו מלהיפנות או להפיה בזמן נשיאת כפיים, לא ישא כפיו, וכן מבואר בשע"צ (ס"ק פו) שכתב שהוא אנוס מלישא כפיו.

ומי שאינו חולה אך נצרך לנקביו קודם נשיאת כפיים, דעת הגרי"ש אלישיב (ברכת הורי סי' לב הע' סב) שאם יכול להעמיד את עצמו ע"ב דקות שהוא שיעור ארבע מילין, רשאי לישא כפיו, ואף שבמשנ"ב לעיל (סי' צב ס"ק ז) הביא בזה מחלוקת אחרונים לענין תפילה, מ"מ נשיאת כפיים היא מן התורה ומותר לכל הדעות. ואף אם נתערר לנקביו לאחר שהתחיל הש"ץ רצה, ויש לו בושא לצאת, דעת הגרי"ש אלישיב (שם, הע' סה) שיכול לעלות, אפילו שעובר בכך משום 'בל תשקצו'.

[משנ"ב ס"ק קיב]

ואינם מְקַלְלִים בְּמוֹמָא (122).

(122) ואם נמצא בבית כנסת אחר באותה העיר, כתב השפת אמת (מגילה כד, ב) שאפשר שיכול לישא כפיו, אף על פי שהמתפללים שם אינם רגילים במומו, שכיון שבדרך כלל נושא אדם את כפיו בבית הכנסת שבו הוא רגיל להתפלל, לא תיקנו רבנן במקום שאינו שכיח.

[ביה"ל ד"ה מי שיש לו]

ולא העריכו אותו לצאת (123).

(123) ואף אם אמרו לו בפירוש לעלות, או שבבית הכנסת שבו הוא מתפלל נמצאים רק פסולים, שכשקרא הש"ץ 'כהנים' בודאי כונתו עליהם, כתב במשנ"ב לעיל (ס"ק יב) שלא יעלה, ואף על פי כן אינו עובר ב'עשה', שהרי החכמים מנעו אותם לעלות ובכוחם לעשות כן. ומ"מ כשאין בבית הכנסת כהנים אחרים, כתב שם (משנ"ב שם ושע"צ ס"ק יד) שעדיף שיצא מבית הכנסת קודם 'רצה', כדי שלא יהיה מוכרח מצד תקנת חז"ל לעבור על העשה כשיקראו 'כהנים'.

[משנ"ב ס"ק קטו]

וגם יש בחורים שאין להם טְלִיתִים (124).

(124) מה שאין כן לגבי כיסוי פני הכהנים, שביאר המגן גיבורים (אלף המגן ס"ק סב) שגם הבחורים מתעטפים ומכסים פניהם בטלית.

[משנ"ב ס"ק קיח]

מלאכתו כפך (125).

(125) ואף אדם שאין מלאכתו בצביעה, כתב המקור חיים (כאן) שאם רוב אנשי העיר מלאכתו בכך, רשאי אף הוא לשאת את כפיו.

[משנ"ב ס"ק קיט]

והוא הדין מי שהוא כבד פה וכבד לשון (126).

(126) ואם יכול להתאמץ ולבטא את האותיות כהוגן, אף על פי שאינו קורא בשטף, כתב בשו"ת דברי חיים (ח"ב סי' י) שיכול לישא כפיו.

[משנ"ב ס"ק קיז]

דאם לא יעלה עובר בעשה דאורייתא, ודחי תפילה דרבנן (114).

(114) ואף לדעת הרמב"ם (פ"א מהל' תפילה ה"א) שיש חיוב מדאורייתא להתפלל בכל יום, מ"מ כתב המג"א (סי' קו ס"ק ב) שמנינה וסידורה של התפילה אינם מדאורייתא, אלא די בפעם אחת ביום באיזה נוסח שירצה.

[משנ"ב שם]

ואם אָמְרוּ לוֹ קֹדֶם "רְצֵה" עֲלֶה, יִקְרָא פְסוּק רַאשׁוֹן (115) וְיַעֲלֶה וְיִשָּׂא כְּפָיו (116).

(115) כיון שהוא מדאורייתא, כמו שכתב הבית יוסף (סוף סי' סג). ובמשנ"ב שם (ס"ק טז) כתב שנחלקו בזה הראשונים, יש אומרים שמדאורייתא די בפסוק ראשון, ויש אומרים שצריך לקרוא את כל הפרשה הראשונה, ויש אומרים שצריך לקרוא גם את הפרשה השניה.

והוסיף שם (ס"ק יב), שאף אמירת 'ברוך שם כבוד מלכותו' הרי היא בכלל פסוק ראשון, ולכן אם לא כיוון בה, לא יצא וחוזר וקורא.

(116) וכשיש לו שהות, יברך ברכות התורה קודם נשיאת כפיו, וכמו שכתב לעיל (סי' מו ס"ק כז) שיש לברך ברכת התורה קודם אמירת פסוקים, ואפילו שאומרים דרך תחנונים. אמנם אף אם לא בירך ברכת התורה, דעת הגרי"ש אלישיב והגרש"ז אויערבך (ברכות הורי סימן כא ס"ב והע' י) שיכול לברך ברכת כהנים.

[שע"צ ס"ק פה]

ומה שצִינָנוּ בְּשֵׁם יְשׁוּעָה לִינְטִילִישׁ פִּלְעֹז הוּא גַם-כֵּן דָּכַר זֶה (117).

(117) ובביאור הדבר כתב המוצה"ש (סי' רכה ס"ק יז) בדעת רש"י, שבוהקניות היינו נקודות כעשדים אדומים קצת, אלא שבין עדשה לעדשה יש לובן צח, ועל שם אותו לובן הן נקראות בוהקניות.

[משנ"ב ס"ק קי]

בְּתִירֵי שְׁוָקִים (118).

(118) ואף אם ילבש בתי שוקים, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' לב) שמשמע מלשון השו"ע שאין זה מועיל, כיון שבמקום זה אין נוהגים ללבשם. ובטעם הדבר כתב, שאף על פי שעצם לבישת בתי השוקים אינה גורמת להסתכלות, מ"מ על ידי שילבשם, יבין הציבור שיש לו מום ויבואו להסתכל עליו.

[משנ"ב ס"ק קיא]

בְּקִנּוֹ יִדְיוֹ וְרִגְלָיו (119).

(119) מבואר מדבריו, שידש בעירו מועיל גם למומים שברגליו. ואף שהטורי אבן (מגילה כד, ב ד"ה סומא) כתב שבמומים שברגליו אינו מועיל, משום שאין בני עירו רגילים לראות מומים שבסתר, ורואים אותם רק כשעולה לדוכן וחולץ מנעליו, ביאר המגן גיבורים (אלף המגן ס"ק נט) שלדעה זו [המובאת במשנ"ב כאן], כיון שנודע בעיר שיש לו מום, נחשב כ'ידש בעירו'.

[משנ"ב שם]

מְבַאֵר לְעֵיל בְּסִימָן נג סְעִיף יג, עֵינֵי שְׁמֹם (120). כְּתֵב הַפָּרִי תְדַשׁ, דְּחָלִי מַעֲנִים לֹא יִשָּׂא אֶת כְּפָיו (121).

הלכות נשיאת פנים סימן קכח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קכ]

מקל מקום מתר לשא פסיו⁽¹²⁷⁾.

ביניהם ויעלה כל יום כהן אחר שלא נתמלא זקנו, כדי שלא יעלה בקביעות כהן אחד שלא נתמלא זקנו [וראה מה שכתבנו לעיל (סי' נג ס"ק כג) לענין שליח ציבור בישיבה קטנה].

ואם ברוב הפעמים עולים לדוכן גם כהנים שנתמלא זקנם, כתב בשו"ת מנחת יצחק (שם) שיכול זה שלא נתמלא זקנו לישא כפיו גם באותם הימים שהכהנים שנתמלא זקנם אינם שם, ונחשב בגדר 'אקראי', כי אותם הימים שעולה עמם אינם עולים בחשבון, וממילא הימים שמברך לבדו, אינם אלא אקראי.

ואף אם מחלו הציבור על כבודם, כתב המשנ"ב לעיל (סי' נג שם) לענין מינוי שליח ציבור שאין מחילתם מועילה.

[משנ"ב ס"ק קכז]

ידים דמים מלאו⁽¹³³⁾.

(133) ומקרא זה, כתב הפרישה (אות מו) שעוסק רק בהורג נפש מישראל, ובפמ"ג כתב בשם ספר צידה לדרך (שמות כד יא) שאף ההורג עכו"ם אינו נושא כפיו.

ואם הרג מאותם שמורידין ולא מעלין [כגון מוסר או מומר, כמבואר בגמ' (עבודה זרה כו, ב)], צידד הפמ"ג (א"א ס"ק נא) שנושא כפיו.

וכהן שעבר על איסור הלבנת פנים, הדומה לאיסור רציחה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קעב) שמותר לו לישא את כפיו, משום שאין זו רציחה בידיים, ואין כאן ידיים מלאות בדמים.

[משנ"ב ס"ק קכח]

לא מפסל לנשיאת-פנים בשביל זנה⁽¹³⁴⁾.

(134) ולענין כהן שנלקח לצבא בעת מלחמה והרג נפשות במלחמה, כתב בשו"ת אגרות משה (יור"ד ח"ב סי' קנח) שכשר לישא את כפיו, שהרי מי שאנסוהו להרוג יכול לישא כפיו, כל שכן הוא שלא עבר על שום איסור, אלא אדרבה היה מחויב ללכת לצבא כדין המלכות.

[ביה"ל ד"ה אפלו בשוגג]

שקא קרום בלבולו נמת⁽¹³⁵⁾.

(135) ואם היה המת לפני כן חולה אנוש, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' מג) שהוא צד נוסף להקל, שמא גברא קטילא קטיל.

[משנ"ב ס"ק קלב]

תדא, דאפנן לשם מצנה⁽¹³⁶⁾.

(136) וכן אב שהכה את בנו והרגו, או הרב שהכה את תלמידו והרגו, וכן שליח בית דין שהכה את הנידון למלקות והרגו, כתב האפיקי מגינים (ביאורים ס"ק לב) שאינם נפסלים מנשיאת כפיים, כיון שכיוונו למצוה, וכמבואר בגמ' (מכות ח, א) שאינם גולים לערי מקלט.

(127) ובזמנינו שכולם יודעים שישנם אנשים עילגים, ולכל עדה יש לשון והברה שונה, כתב הגרש"ז אויערבך (תשובה להגרי"י בורדיאנסקי בתחילת ספר שיה הלכה) שמסתבר שאם הכהן דש בעירו, מותר לו לעלות לדוכן, ובפרט אם אין שם כהן אלא הוא. ובמקום שהכהנים מברכים בהברה אשכנזית והש"ץ מקריא בהברה ספרדית, דעת האור לציון (שם) שאין מעכב אופן ההקראה אינו מעכב. ודעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"י דבר הלכה אות כד) שלכתחילה ראוי לש"ץ להקריא בהברת הכהן, שכן הש"ץ אומרו בעבור הכהן המברך, אך בדיעבד אין להקפיד על כך.

[שעה"צ ס"ק צג]

הפרימקרים והגר"ז מפקפקין על זה, עין שם⁽¹²⁸⁾.

(128) וטעמם, שפסול זה אינו מחמת היסח הדעת, אלא מחמת שינוי משמעות הברכה, ועל כן רק במקום שרובם ככולם קוראים בשינוי מותרים לעלות, שאצלם כך היא משמעות הברכה.

[משנ"ב ס"ק קכא]

וקצין שפסק קרמ"א לעיל בסימן נה בסעיף ה בהג"ה⁽¹²⁹⁾.

(129) וכפי שביאר המשנ"ב שם (ס"ק לא), שבדינים דרבנן, סומכים על חזקה שרוב אנשים שהגיעו לכלל שנים, הביאו שתי שערות.

[משנ"ב ס"ק קכג]

ומשעם זה נשאי לברך גס-בין⁽¹³⁰⁾.

(130) וכשעולה כהן קטן עם כהן גדול, כתב לעיל (ס"ק לח) שנחלקו הפוסקים אם יקרא הש"ץ 'כהנים' [וראה מה שכתבנו שם].

[משנ"ב שם]

כי אם בשידוע לשא פסיו קמנהגי הכהנים⁽¹³¹⁾.

(131) משמע שאין די במה שידוע לישא כפיו, אלא צריך שידוע לעשותו כמנהג הכהנים, דהיינו חילוק האצבעות וכדו'. ומצינו כעין זה בשו"ע לעיל (סי' יז ס"ג), שדוקא קטן שידוע לעטוף שתי ציציות לפניו ושתיים לאחריו, וידוע לאחוז הציצית בידו בשעת קריאת שמע, אביו צריך ליקח לו ציצית, אף שדין זה אינו אלא מנהג.

[משנ"ב ס"ק קכד]

משעם קבוד הצבור⁽¹³²⁾.

(132) ואם רוב הציבור הם נערים שלא נתמלא זקנם [כגון בישיבות], כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ח תשובה ז) שכיון שהציבור הוא בגיל זה, אין בכך חיסרון של כבוד הציבור ונושאים כפיהם. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' טו) כתב, שהבחורים יקבעו תור

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

באר הגולה

ח שם פסוק
הוא פסוק ט סוף פרק
קמא דחילין י בית
יוסף כ ברכות לב
ל פסוקי פרק הקורא
את הפסוק ושאר
פוסקים

האומות, כגון שאומר (קכ) לאלפין (נד) עינין ולענין (נה) אלפין וכיוצא בזה, לא ישא את כפיו: לד קטן (קכא) שלא הביא שתי (נט) שערות (קכב) אינו נושא את כפיו בפני עצמו כלל, *אבל עם כהנים שהם גדולים נושא, (קכג) ללמוד (מ) ולהתחנך. ומי שהביא שתי שערות נושא את כפיו אפילו בפני עצמו. (קכד) *ומיהו, דוקא (קכה) באקראי בעלמא *ולא (נח) בקביעות, עד שיתמלא זקנו, שאז יכול לשא כפיו אפילו יחידי בקבע. וכל שהגיע לשנים שראוי להתמלא זקנו, אף-על-פי שלא נתמלא קרינן בה נתמלא זקנו (קכו) (ועין לעיל סימן נג סעיף ח): לה כהן (קכז) שהרג את הנפש (קכח) *אפילו בשוגג לא ישא את (נט) כפיו (קכט) *אפילו עשה תשובה. הגה (קל) ויש אומרים דאם עשה תשובה נושא כפיו. ויש להקל על בעלי (ס) [ס] תשובה, שלא לגלגל דלת בפניהם, (קלא) והכי נהוג (טור ורש"י והרבה פוסקים, אגור וב"י): לו (קלב) למל (סא) תינוק ומה, נושא את כפיו. ואם העם (קלב) מרננים

שערי תשובה

כבע"מ, וכתב ג"כ שדברי הש"ס שם אשתמטתה להטיו, עין שם. ועין בבאר-עקב מ"ש בענין זה: [ס] תשובה, עבה"ט. ועין שו"ת נ"ב מ"ת סימן י בכהן שצא נקריה הני דקאמרינן לא ישא את כפיו, מסתפקא לי אם עלה לא יד: (נה) אלפין. ואע"ג שלא מצינו עין בברכת-כהנים, מ"מ כשקורא יאר ה' מחזיק בקורא יצר בעין, דעין ואל"ף שרין אצלו, עכ"ל מ"א בשם רש"ל. ולא הבנתי, דוהו אתי שפיר למי שקורא אלפין עינין אכל לא למי שקורא עינין אלפין, וק"ל: (נז) שערות. משמע אפילו הוא בן י"ג אסור, ולכן צריך לדקדק בדבר שלא כבוד לידי ברכה לבשלה, מ"א: (נז) ולהתחנך. ורשאי לברך כמ"ש סימן רטו: (נח) בקביעות. והאידינא שאין נ"כ אלא בקרבן רשאי לשא כפיו בכל רגל לאחזוקי נפשה בכהני, דלא מקרי קביעות אלא כשנ"כ בכל יום, ט"ז מ"א. נס לא ישא כפיו לברו אפילו דש בעירו, ואם יש לו זמן מטר לשא את כפיו, פ"ח, ע"ש: (נט) כפיו. אבל אם אנסוהו להרג ישא את כפיו, וקרינן פ"ח מ"א: (ס) תשובה. פ"ח פסק דוקא כמומר שבעיניו שאח"ז, אבל בכהן שהרג את הנפש אפילו עשה תשובה לא ישא את כפיו, דאין קטגור נעשה סגור, ע"ש: (סא) תינוק, דאכפון לשם מצוה, ועוד,

באר היטב

פ"ח: (נד) עינין. וה"ה מי שקורא לחיטין הדין. ואם כל בני עירו קורין כן, נושאים את פניהם, כנה"ג בשם ה"ר"י ומהר"ט. וכתב פ"ח: ודע דבכל הני דקאמרינן לא ישא את כפיו, מסתפקא לי אם עלה לא יד: (נה) אלפין. ואע"ג שלא מצינו עין בברכת-כהנים, מ"מ כשקורא יאר ה' מחזיק בקורא יצר בעין, דעין ואל"ף שרין אצלו, עכ"ל מ"א בשם רש"ל. ולא הבנתי, דוהו אתי שפיר למי שקורא אלפין עינין אכל לא למי שקורא עינין אלפין, וק"ל: (נז) שערות. משמע אפילו הוא בן י"ג אסור, ולכן צריך לדקדק בדבר שלא כבוד לידי ברכה לבשלה, מ"א: (נז) ולהתחנך. ורשאי לברך כמ"ש סימן רטו: (נח) בקביעות. והאידינא שאין נ"כ אלא בקרבן רשאי לשא כפיו בכל רגל לאחזוקי נפשה בכהני, דלא מקרי קביעות אלא כשנ"כ בכל יום, ט"ז מ"א. נס לא ישא כפיו לברו אפילו דש בעירו, ואם יש לו זמן מטר לשא את כפיו, פ"ח, ע"ש: (נט) כפיו. אבל אם אנסוהו להרג ישא את כפיו, וקרינן פ"ח מ"א: (ס) תשובה. פ"ח פסק דוקא כמומר שבעיניו שאח"ז, אבל בכהן שהרג את הנפש אפילו עשה תשובה לא ישא את כפיו, דאין קטגור נעשה סגור, ע"ש: (סא) תינוק, דאכפון לשם מצוה, ועוד,

באר הגולה

וגם עקר ב"רצה" יצלה: * אבל עם כהנים שהם גדולים וכו'. עין בעלת-תמיד שכתב, דרופה לומר שאז מטר אפילו בקבע, וכן מה שכתב לקמא "ומיהו דוקא באקראי בעלמא" רופה לומר במ"מ דוקא בפני עצמו, אבל עם אחרים מטר אפילו בקבע, וכן משמע מאליה רבה. והפריימגדים כתב דזה אינו מכרח. ומלשון המחבר שסיים "שאז יכול לשא כפיו אפילו יחידי" משמע כהעלת-תמיד, וכן פסק החפ"אדס: * ומיהו, דוקא באקראי וכו'. כתב העלת-תמיד: נראה דאם אין כהן אחר אלא זה שצריך לא נתמלא זקנו, אם הוא מ"מ י"ג שנה ויום אחד נושא את כפיו אפילו בקביעות, דמקרא מה שכתב לזעין שליית-צבור בסימן נג סעיף ז. והאל"ה רבה חולק עליו, דשם שאני שהקלו כדי שלא יבטלו מלשמע קדשה וקדוש וכו'. ומספר האשכול משמע כהעלת-תמיד. נס לא ישא כפיו לברו אפילו דש בעירו, ומשעם, שלא יאמרו קטן נושא כפיו, דחשיבין שמהא באז אנשים שאין מכירין אותו ויאמרו קטן נושא כפיו, אבל אם יש לו זמן, זקנו מוכח עליו [פ"ח] בשם הירושלמי: * ולא בקביעות. עין בתוספות ס"ה מ"ב ע"ב דמשמע דיום-כפור ובשאר תעניות שמקריבין ברחמים, אפילו אקראי חשיב כמו קבע; ולפלא שלא הביאו האחרונים, וצריך עיון למעשה: * אפילו בשוגג וכו'. עין במגן-אברהם שפצד דוקא במת מיד, הא לא מת מיד אין להתחנך בשוגג, שמה הירושלמי בלגלוהו ומת¹³⁵: * אפילו עשה

משנה ברורה

[רמב"ם]: (קכ) לאלפין עינין. והוא הדין (נ) מי שקורא לחיטין הדין (נא) או שקורא לשבילת סבלת. (נז) ואם כל בני עירו קוראין כן, מטר לשא כפים שם באותו מקום, ומשעם זה כתבו האחרונים, דבזמננו שרב בני עמנו אין יודעין להכתין בין הכרת העין לאל"ף, ממילא מטר לשא כפיו. (נג) ויש אומרים עוד, דבמדינת רוסיא שרגילין הרבה לקרא שבילת סבלת, אף דכלל אנשי המדינה יודעים להקריש שבין ש"ן ומנית לשמאלית, מכל מקום מטר לשא כפיו¹²⁷ [ט"ז והובא בא"ר]:

לד (קכא) שלא הביא. ואם נעשה בן י"ג שנה ויום אחד, (נז) תלינן לענין זה שמשמטתא הביא שתי שערות, וכעין שפסק הרמ"א לעיל בסימן נה בסעיף ה בהג"ה¹²⁹: (קכב) אינו נושא. (נח) אפילו באקראי, שאין כבוד צבור להיות כפופין לברכת קטן: (קכג) ללמוד ולהתחנך. ומשעם זה רשאי לברך גם-כן¹³⁰:

מגן-אברהם, וכן כתב ה"ר"י בחלק א בסימן תקסה. וחנניה זה אינו כשאר זמני החנופה, שהוא כבר חמש כבר שית, כי אם (נז) בשיוע לשא כפיו במנהגי הכהנים¹³¹: (קכד) ומיהו. גם זה הוא (נז) משעם כבוד הצבור¹³², שאין כבודם שיערכם תמיד ובמדינתנו שאין נושאים כפים אלא ביום-טוב, מטר לשא כפיו בכל רגל אפילו בפני עצמו, כדי לאחזוקי נפשה בכהני, דלא מקרי זה אלא אקראי [מ"א וט"ז וש"א]: (קכו) ועין לעיל וכו'. פלומר, דשם מבאר דאפילו היה לו זמן מועט, קרינן בה נתמלא זקנו אם הוא מ"מ י"ח שנה ומעלה, וקדם לכן בענין מלוי זקן ממש: לה (קכז) שהרג את הנפש. דכתב (נח) "וכפרשכם כפיהם אעלים עיני מכם וגו', ודיכם דמים מלאו"¹³³: (קכח) אפילו בשוגג. ואם אנסוהו (נט) להרג, נושא את כפיו; ואף-על-גב דברציתיה קרינא לן דיהרג ואל יעבר, מכל מקום אם עבר ולא נהרג לא מפסל לנשיאת-כפים בשביל זה¹³⁴: [מהר"ח ופ"ח]: (קכט) אפילו עשה תשובה. טעם דעה זו, דסבירא לה דאף-על-פי שאין לה דבר שעומד בפני התשובה, (ק) מכל מקום אין קטגור נעשה סגור, דבגדים אלו שהרג את הנפש אין ראוי לשא את כפיו אף-על-פי שעשה תשובה. דח"פ (קא) אשה הרה והפילה, נושא את כפיו, דאין חזקין מיתה על עברין [אחרונים]: (קל) ויש אומרים דאם וכו'. הינו אפילו כשעבר במזיד: (קלא) והכי נהוג. ויש אינה אחרונים שמחמירין על-כ"ל-פנים במזיד, ועין באור הלכה: לו (קלב) מל תינוק ומה, ח"א. (קנ) דאכפון לשם מצוה¹³⁶; ועוד, מי יימר דכלו לה חדשיו; ועוד, שמה הירושלמי בלגלוהו אחר-כך ומה: (קלג) מרננים אחריו וכו'. לא קאי אפילו

שער הציון

(נ) מגן-אברהם: (נא) רמב"ם: (נז) אחרונים: (נא) והפריימגדים והג"ה מפסקין על זה, עין שם¹²⁸: (נז) אליה רבה ומגן-גבורים וחי"אדס, דלא כמגן-אברהם: (נח) רש"י: (נז) ס"ה מ"ב: (נז) לבוש: (נח) גמרא: (נז) כן כתבו בשם מהר"ח, ואין כדי לעין בו, וצריך עיון דמגן זה לתמיד, דלמא מדמינן לעבד עבודה זרה ממש דהשעם משום דעשה מעשה, והכי נמי בענינו, וגם בפריימגדים באשלא-אברהם סעיף-קטן נו משמע שהוא מחמיר בזה: (ק) עלת-תמיד ובגדי-ישע: (קא) הינו אפילו בדיעבד שכלו חדשיו, וכן כתב הג"ה, ובה חוסר קשית הפריימגדים שכתב דהסגן-אברהם סותר את עצמו לסעיף-קטן נב, עין שם: (קכ) מגן-אברהם:

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

באר הגולה 16

(סג) אחריו שהוא שופך דמים, **בין שלא נתברר הדבר ישא את כפיו: לו** (סג) (קלד) **מומר לא ישא את כפיו.** (קלה) **ויש אומרים שאם עשה תשובה נושא כפיו** (וכן עקר). * **ואם נאנס, (קלו) לדברי הכל נושא כפיו: לח** * **עשה (קלו) רביעית (סד) זין בבת אחת, לא ישא את כפיו.** **שתאן (סה) בשני פעמים או שנתן לתוכו (קלה) מעט מים, (קלט) מתר. ואם שתה יותר מרביעית,**

מ פן מוקי ברמב"ם להחיא דירושלמי ב מנחות קט ט רש"י ורבנו גרשון ע לשון הרמב"ם פרק טו מהלכות תפלה ממשקעות הנפלא דכריתות

באר היטב

שקא מת בלאו הכי: (סג) אחריו, ומיהו אם יודע בעצמו שאמת הוא לא ישא את כפיו, רלב"ח, מ"א, ואם עשה תשובה עליו עסי"ק ס': (סג) **מומר**. אפלו לא עבר עבודת אלילים, ואם עבר עבודת אלילים אפלו נאנס אינו נ"כ אפלו עשה תשובה, כ"מ מדייק לשון הרמב"ם, עין בדיה, ב"ח וע"ת ופר"ח. ופר"ח ובה"ח העלה לענין הלכה שאפלו עבר ע"א בין שעשה תשובה נושא כפיו, ע"ש, ומיהו אם הבטיח להמיר וחסר לא נפסל, כנה"ג בשם הרדב"ז, ע"ש. כתב הב"ח: צ"ל שמתו אחיו מחמת מילה ע"ע אי קשר לצי"כ, ע"ש, ובשכנה"ג כתב: לדידי הדבר פשוט דלא ישא את כפיו, וכן פסק הפר"ח בזה ולא משעמה, ע"ש. והמ"א וצ"ח חלקו על הב"ח ופסקו אפלו לא מל א"ע במזיד כשר, ע"ש. והי"ד אהרן כתב על המ"א שדברי תמוהים, ע"ש: (סד) **זין**. הט"ו וע"ת פסקו דאף בשאר משקין, אע"ג דלגבי עבודה אינו חייב מיתה אלא דוקא בזין, מ"מ גבי נ"כ ודאי אסור, ע"ש. והמ"א חולק ופסק בנ"כ ליכא אסורא כלל בשאר משקין אלא-אם-כן הוא שכור כלוט דאז פטור מכל המצות, אבל אם לא הגיע לשכרותו של לוט, אפלו אינו יכול לברך בפני המלך רשאי לשא את כפיו, ע"ש, ועין בל"מ ובכ"מ בפ"א דביאת מקדש. כי הלק"ט ח"ב סי' קכח דלא שניא בתוך הסעודה ול"ש שלא בתוך הסעודה, ע"ש. אם שתה זין מגתו, פסול, דהא בגזיר אסור ובכעבודה נמי אסור, מ"א, ועין סי' עט וה"ה כאן וצ"ע בס' אליה בכה שחולק על מ"א דהא אפלו פטור ואינו לוקה עליו כו', והא דאסור בגזיר אין ראיה, דלא גרע מסדקין, עין יו"ד סי' רמב"ם. עין ב"ט סי' ס"ק לב, ומדכריו שם נראה

שערי תשובה

בנימוסיתן וחסר ופרש מנחה ועושה תשובה, שיקבל על דעת רבים שלא ישוב עוד לכסלה, ויקבל על עצמו ודווקא כפי שחסר לו המורה, וכשר חסר אחר הקבלה לדיוקן ולכל דבר שבקדושה, עין שם:

באור הגולה

תשובה. הנה המתברר סתם בקאן ולא הביא יש חולקין כמו שהביא בסעיף לו לענין מומר, משמע דס"ל בפשיטות לגדול דידן להחמיר משום דאין קטגור נעשה כגדור, בן כתב אליה רבה ומשה יהודה דעת המתברר. אכן בעלת-תמיד ובאור הגר"א מוכח דסבירא להו דהמתברר סתם עצמו איש חולקין שהביא בסעיף לו. ולענין דינא, הרמ"א פסק להקל וכתב שכן נהגין, וסונו אפלו במזיד, וכן שהביא ראיה וכתב דלא גרע מעבר גלולים, ושם אפלו במזיד נושא כפיו, והעתיקוהו בסוף אחרונים; אכן הפרי חדש והאליה רבה ודעתיהם הדין-החיים דעתם דאין להקל אפלו בעשה תשובה אם הנה מזיד. וכן מצאתי ברמב"א מכות שלחי פרק ב שהביא בשם בעלי תוספות ובשם רבו רא"ה להחמיר בנציחה בכל גווי, וצריך עיון לדינא, ועל-כפנים אם עלה אין להורירו כמו שכתב בטור בשם הרמ"מ: * **ואם נאנס.** עין משנה ברורה. ולא העתיקו דעת הפרי חדש ומתירם די בוטון [מוכח בכנסת הגדולה] שאוסרין אפלו בלא עבד מעשה כי אם בהשתמחה והודאה גרידא; חדא, דלא נפקא מנה פלי האי לדין דקדמא לן פדעה שניה דתשובה מזיל, ואנוס בודאי קשם ועומד הוא; ועוד, דעקר דינא דאנוס אפלו בעבד מעשה אינו מבזר, כמו שתמה בתשובת לחם רב דמקא לה להרמב"ם דבר זה; גם בשוגג לא בירא פלי האי לאסור בהשתמחה והודאה בעלמא, אף שהרמב"ם כתב בהדיא לאסור קדש בין בשוגג בין במזיד, דכריו קשים, כמו שתמה הלחם-משנה מסוגיא דמנחות ק"ט דמוכח שם דבעבודת מקדש גופא לא מותר בשוגג כי אם בנזיקה וכדומה ולא בהשתמחה והודאה גרידא, עין שם. צ"ל שמתו אחיו מחמת מילה, כתב המגן-אברהם דנושא את כפיו, ואפלו לדעה ראשונה שבסעיף זה, והוא בכלל מה שכתב רמ"א בהג"ה בסעיף לט דאין שאר עבדות וכו', ומקורו שם מהרמב"ם שהוא דעה ראשונה שבכאן. והב"ח מסתפק בזה, דכיון דמקשינן ברכה לעבודה, לדעת הרמב"ם אפשר דהוא הדין לענין צ"ל דהוא נמי פסול לנשיאת-כפים. ועין בהקדמה-משה שצ"ד לדינא כב"ח, על-כפנים לדעת הרמב"ם, וכן הוא דעת הפרי חדש,

משנה ברורה

תינוק, (קג) דבזה אפלו יש עדים נושא כפיו, אלא מרננים אחריו שהרג ממש, אפלו הכי בין שאין עדים אין לפסול מנשיאת-כפים⁽¹³⁷⁾. ומיהו, הוא בעצמו אם יודע שאמת הוא, לא ישא את כפיו⁽¹³⁸⁾, בין לעצמו בין עם פהנים אחרים: **לו (קלד) מומר לעבודת גלולים וכו'.** בין (קד) בשוגג ובין במזיד, ואפלו עשה תשובה, דלפינן מעבודה שהוא פסול לה, וכתבתי "אף לא יעלו פהני הבמות אל מזבח ה' בירושלים" וגו'. (קה) אם הבטיח להמיר וחסר, לא נפסל לכלי עלמא⁽¹³⁹⁾. (קו) כתבו האחרונים, דאפלו אם המיר לדת ושמעאלים שאין עובדים עבודה גלולים, אפלו הכי נקרא מומר ולא ישא כפיו, וכן אם הוא מומר לחלל שבת⁽¹⁴⁰⁾ בפרהסיא⁽¹⁴¹⁾ הרי הוא כעובד-גלולים ולא ישא כפיו⁽¹⁴²⁾: (קלה) **ויש אומרים שאם עשה תשובה וכו'.** הנה (קו) אפלו עבר עבודת גלולים במזיד: (קלו) **לדברי הכל נושא כפיו.** ואף דברמב"ם, שהוא בעל דעה ראשונה, כתב בהדיא דאף אם עבר נאנס לא ישא כפיו, (קה) הכא מירי בלא עבדה צ"ע, רק שהמיר דתו, דהנהו שהורה לעבודת גלולים וקבלה בגלוי; ואף דגם זה הוא כעובד עבודת גלולים ממש לענין חיוב מיתה במזיד, מפל מקום לענין אנוס מקלינן לנשיאת-כפים, בין דעל-כפנים לא עשה מעשה: **לח (קלו) רביעית זין בבת אחת**⁽¹⁴³⁾. דברכת-פהנים מדמינן לעבודה, ובכעבודה במקדש בכהאי גוונא כתב⁽¹⁴⁴⁾: (קלח) **מעט מים.** רוצה לומר, שלא היה זין חי, רק מזוג מעט: (קלט) **מתר.** דבכהאי גוונא

וכן מצדד באלה רבה. ומפרי חדש ואלה רבה משמע עוד דערל פסול לדעה השניה, דלא מקשינן ברכה לעבודה, ומשעם דאפשר דמי לוישב שפסול או לנושא נשים בעברה פסול לכלי עלמא, עין שם. ולענין דעתי נראה, דבערל שלא נמול מחמת אנס שמתו אחיו מחמת מילה יש להקל על-כפלי פנים לדין דקדמא לן מומר לעבודת גלולים ששם כשר לנשיאת-כפים, ומשעם דלא מקשינן ברכה לעבודה, עין באור רוצה ובשבלי-לקט מבאר דעה זו באריכות, והיוצא שם מדבריהם, דכיון דלא נפקע קדשתם ואסורים בגרושה ובזונה וכהאי גוונא, אס"כ הרי קדשיותהו עלתה לענין נשיאת-כפים, וכן-כן נימא בנזון דידן, דהא לא יעלה על דעת לומר דערל פסול מתר בגרושה, הרי דקדשת פסול עליו, ונושא פסול לשיטה זו. ומה שהביא פרי חדש ראיה מהנושא נשים בעברה, אין הנדון דומה, דהתם פושע הוא, לפיכך קנסינן לה ואין אנו נותנין לו מעלות הנהנה כל זמן שהוא בעצמו מחלל ונפדע, דהא מפיון שפרשה ודדיר הנאה על דעת רבים, חוזר למעלותו, ולא כן הכא שהוא אנס גמור, ולא גרע על-כפנים מהמיר ושב לדין נושא כפיו. ומה שדעה באלה רבה להחמיר עליו מצד שהוא אינו ראוי מחמת ערלתו לאכל בקדשים ולפיכך גרע אפלו מפעל מוס, וזה אינו, דשטא יוכיח, וכן שכתב הפריי מקדש; גם יודע דעת רבנו תם, דערל פסול לעבודה הנהי שלא מל את עצמו במזיד, אבל מי שמתו אחיו מחמת מילה כשר אף לעבודה, ואף שרבים חולקים עליו, עין ברמב"ם ריש פרק הערל ורמב"א ורמב"ם שם, מפל מקום יש לצרף דעתו על-כפנים לנשיאת-כפים, כיון דלדעת רב הפוסקים "הוקש ברכה לעבודה" רק דרבנו תם. אמנם בערל שלא מל את עצמו במזיד, נכון להחמיר בדברי הפריי חדש שלא ישא את כפיו עד שימול, וכן נושא נשים בעברה: * **שתה רביעית זין.** עין בבית-יוסף מה שהביא בשם רבנו ירחם, ועין באשכול בהלכות נשיאת-כפים שהביא בשם א"א מרבנות דנשיאת-כפים

שער הציון

(קג) אליה רבה: (קד) באור הגר"א: (קה) מגן-אברהם ושי"א: (קו) מגן-אברהם ותישובת חכם צבי ומגן-אברורים: (קי) אחרונים: (קכ) אחרונים, ומקורן הוא מהקדמת-הפיה:

